

ВІДГУК

офіційного опонента

на дисертаційну роботу Макаренко Наталії Олексіївни

«Конкурентні стратегії управління логістичною діяльністю аграрних

підприємств: теорія, методологія, практика»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук

за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами

(за видами економічної діяльності)

Актуальність теми дослідження. Подальший розвиток економіки України у складних сучасних економічних умовах гостро потребує пошуку і впровадження інноваційних засобів управління аграрними підприємствами. До відомих методів управління варто віднести формування конкурентних стратегій логістичної діяльності агровиробників. В основу ефективного управління логістикою як основного елемента управління підприємством має бути покладена наукова методологія, що передбачає перехід від пізнання до практичного використання чинних законів і розроблення на цій основі принципів, методів і механізмів стратегічного управління сферами логістичної діяльності підприємств аграрної сфери, спрямованих на досягнення конкурентних переваг на ринку. Упровадження в логістичну діяльність аграрних підприємств конкурентних стратегій дозволяє підвищити ефективність управління рухом логістичних потоків, скоротити витрати на ресурсне забезпечення та максимально задовольнити покупців при розподілі готової продукції. Наразі одним із ключових чинників є тотожність невирішених питань стратегічного управління сферами логістики, що постають перед керівництвом аграрних підприємств. Відповідно логістична інтеграція суб'єктів господарювання забезпечує стратегічне управління логістичною системою аграрних підприємств через тривалу взаємодію між усіма учасниками логістичного процесу, враховуючи територіальну близькість та сприяє підвищенню конкурентоспроможності суб'єктів агробізнесу. Саме цим і

зумовлюється актуальність дисертаційного дослідження Макаренко Наталії Олексіївни.

Представлене дисертаційне дослідження пов'язане з виконанням науково-дослідної теми Сумського національного аграрного університету «Управління конкурентоспроможністю підприємств на засадах інноваційного маркетингу» (державний реєстраційний номер 0119U100250, 2019-2021 рр.), де автором запропоновано науково-методичні положення щодо використання системного підходу до управління конкурентоспроможністю логістичної системи як основи стратегічного розвитку, у межах якого сформовано інтегральне оцінювання її ефективності. Всі вказані обставини є свідченням високого ступеня актуальності обраної теми та конкретизації напряму наукового дослідження в дисертаційній роботі Н.О. Макаренко

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність. Якісний аналіз дисертації свідчить, що здобувачем виконане достатньо глибоке вивчення теоретичного базису поставленого наукового завдання щодо розробки теоретичних засад управління логістичною діяльністю аграрних підприємств у контексті розробки, реалізації та оцінки конкурентних стратегій.

Список використаних джерел налічує 350 найменувань, серед яких наявні праці провідних фахівців з економічної теорії, аграрної економіки, економіки та управління підприємствами, нормативні, законодавчі та аналітичні матеріали.

Для дисертації характерний системний підхід та комплексне вивчення проблемних питань досліджуваної теми. Розв'язання конкретних завдань здійснювалось на основі обґрунтованого вибору окремих інструментів сучасної методології наукового дослідження. Висновки, пропозиції та рекомендації ґрунтуються на результатах критичного аналізу, відповідних аналітичних і прогнозних статистичних даних, є достатньо повними та аргументованими. Зміст дисертації відповідає її темі, а вдала структуризація сприяла логічній послідовності розв'язання завдань та висвітленню отриманих результатів, що забезпечило досягнення поставленої мети. Розроблені автором рекомендації

пройшли виробничу апробацію і підтвержені довідками про впровадження результатів дослідження.

Виходячи з цього можна зазначити, що висновки, пропозиції та рекомендації дисертанта є достатньо обґрунтованими і достовірними.

Ступінь новизни наукових положень. Наукова новизна одержаних положень дисертаційної роботи Макаренко Н. О. полягає розробці теоретико-методологічних засад управління логістичною діяльністю аграрних підприємств в сучасних умовах у контексті розробки і реалізації конкурентних стратегій.

Серед наукових результатів, що розкривають особистий внесок автора у розробку досліджуваної проблеми та характеризують новизну роботи, слід виділити найбільш суттєві, а саме: обґрунтування концептуальних засад генерування та імплементації стратегій управління логістичною діяльністю аграрних підприємств, які забезпечують орієнтацію останніх на дотримання сталого характеру економічного розвитку на основі поступального підвищення конкурентоспроможності продукції шляхом створення конкурентних переваг цінового характеру за рахунок раціоналізації логістичних процесів, ідентифікацію методологічних засад стратегічного планування логістичної діяльності аграрних підприємств та управління їх конкурентоспроможністю й конкурентною поведінкою; обґрунтування теоретичних засад ідентифікації особливостей архітектури та архітектоніки механізмів управління логістичною діяльністю та конкурентним розвитком, які закладають основи інтегрування вказаних механізмів з метою отримання синергічних ефектів в управлінні поточною діяльністю та розвитком аграрних підприємств; удосконалення прикладних підходів до здійснення процедур стратегічного управління логістичною діяльністю, які дозволяють досягти стабільного підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств та їх продукції; розвиток наукового тлумачення дефініції «конкурентна стратегія логістичної діяльності» та інші положення.

Повнота викладення у відкритому друку наукових положень

дисертації. За темою дисертаційної роботи Макаренко Н.О. опубліковано 47 наукових праць (22 одноосібних), загальним обсягом 36,68 друк. арк. (29,94 друк. арк. належать особисто автору), з них: 5 – монографій (у т.ч. 1 одноосібна, 4 – у складі авторського колективу), 20 статей у фахових виданнях України, 5 – у зарубіжних і наукових виданнях, які включено до міжнародних наукометричних баз (у т.ч. 1 – до SCOPUS), 17 – апробаційного характеру.

Положення, що містяться в публікаціях за темою дисертаційного дослідження не містять протиріч з результатами його виконання та не викликають суттєвих заперечень. Аналіз змісту публікацій дозволяє стверджувати, що основні положення дисертаційної роботи Н.О. Макаренко достатньою мірою оприлюднені у відкритому друку. Діючі вимоги щодо необхідної кількості статей у наукових фахових виданнях дотримано. Зміст автореферату відповідає змісту дисертації.

Відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертаційна робота Макаренко Н. О. викладена на 382 сторінках основного тексту, складається зі вступу, 5 розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

У процесі розгляду **теоретичних основ формування конкурентних стратегій управління логістичною діяльністю аграрних підприємств** висвітлено поняття управління логістичною діяльністю підприємств в контексті еволюцій економічних теорій та характеризувано складові логістичної системи аграрних підприємств і особливості формування конкурентних стратегій управління логістичною діяльністю аграрних підприємств.

У другому розділі визначено генезис методичних підходів до формування конкурентних стратегій та оцінювання ефективності управління логістичною діяльністю аграрних підприємств, обґрунтовано закономірності, принципи та методи наукової методології формування конкурентних стратегій управління логістичною діяльністю підприємств.

У третьому розділі проаналізовано сучасні тенденції управління логістичною діяльністю аграрних підприємств, розвинуто науковий підхід до оцінки стану і ефективності логістичної діяльності та визначено фактори

впливу на ефективність управління логістичною діяльністю аграрних підприємств.

У четвертому розділі обґрунтовано доцільність впровадження логістичної інтеграції та її вплив на конкурентоспроможність аграрних підприємств, охарактеризовано кадрову складову управління логістичною системою та удосконалено науково-методичний підхід до здійснення комплексного інтегрального оцінювання конкурентоспроможності логістичної системи.

У п'ятому розділі розроблено конкурентну стратегію управління логістичною діяльністю з урахуванням заходів раціонального управління й координації потокових процесів в аграрних підприємствах, обґрунтовано процес організаційно-інформаційного забезпечення реалізації стратегії управління логістичною діяльністю аграрних підприємств та запропоновано підхід до оцінювання ефективності її впровадження.

Підводячи підсумок, слід зазначити, що використана дисертантом аргументація у теоретичному, методологічному та прикладному аспектах дослідження забезпечує наукову обґрунтованість дисертаційних положень, висновків і рекомендацій.

Дисертація Н.О. Макаренко на тему «Конкурентні стратегії управління логістичною діяльністю аграрних підприємств: теорія, методологія, практика» за обраним напрямом дослідження, його предметно-об'єктною сферою та змістом відповідає паспорту спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Обсяг та оформлення дисертації є такими, що відповідають діючим вимогам до дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора наук.

Практична цінність результатів дослідження. Наукові, методичні та прикладні положення, викладені в дисертаційній роботі, отримані автором одноособово. Результати дисертаційного дослідження характеризуються практичною значущістю в контексті можливості їх застосування при розробці заходів з покращення управління логістичною діяльністю аграрних підприємств. Перспективними до використання є методи вибору стратегічної

альтернативи, результати побудови нейромережної моделі та прогнозування показників, що характеризують конкурентоспроможність основних сфер логістичної діяльності, які довели необхідність оптимізації логістичних витрат при моделюванні сценаріїв одержання прогнозних обсягів валових доходів аграрних підприємств, а також застосовування інтегрального показника ефективності стратегії управління логістичною діяльністю, який враховує синергетичні зміни на підприємстві.

Зауваження до дисертаційної роботи. Не дивлячись на достатньо високий науковий рівень виконання дослідження та подання його результатів у дисертації, остання містить окремі недоліки та дискусійні положення:

1. Потребує редакційного уточнення авторська ідентифікація меж предметно-об'єктної сфери дослідження через її складність в частині визначення зв'язку ефективності логістичної діяльності.

2. Автору доцільно було більше уваги приділити визначенню структури конкурентоспроможності та складових конкурентної поведінки аграрних підприємств в контексті здійснення ними логістичної діяльності, розглянути питання наближення продукції до споживача, створення організаційних умов раціоналізації збуту продукції та постачань ресурсів сільськогосподарського виробництва, а не обмежуватися ідентифікацією впливу заходів з раціоналізації логістичних процесів на створення цінових переваг продукції.

3. Недостатньо уваги в дисертації приділено питанням взаємодії аграрних підприємств з транспортними компаніями з огляду на раціоналізацію витрат, пов'язаних зі збутом продукції.

4. При розкритті сутнісних особливостей побудови та функціонування механізму управління логістичною діяльністю аграрного підприємства доречно було б надати характеристику типу вказаного механізму.

5. Доцільність імплементації запропонованих автором деталізованих стратегій управління логістичною діяльністю доцільно було б пікріпити не тільки логічними викладками, а й результатами застосування розрахунково-конструктивного методу.

Вказані зауваження відображають власну наукову позицію опонента і не заперечують можливість існування авторського бачення шляхів вирішення питань при розв'язанні задач дисертаційного дослідження.

Висновок про відповідність дисертації вимогам МОН України.
Дисертаційна робота Макаренко Наталії Олексіївни «Конкурентні стратегії управління логістичною діяльністю аграрних підприємств: теорія, методологія, практика» повною мірою відповідає діючим вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук згідно з пунктами 9, 10 та 12 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 (зі змінами), а її автор – Макаренко Наталія Олексіївна – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри організації
виробництва, бізнесу та менеджменту
Харківського національного технічного
університету сільського
господарства імені Петра Василенка

О.О. Красноруцький

